

'TREKKEN OF GEEN ETEN'

aanleiding geven tot protesten), zij het dat diegenen die, uiteraard onder bewaking, van de gelegenheid tot kerkgang gebruik maakten, er rekening mee moesten houden dat zij die dag in het kamp niets te eten kregen – gezegd werd dan dat zij al 'geestelijk voedsel' ontvangen hadden. Ook mochten de gevangenen, althans in de derde periode van Ommens bestaan, bezoek van familieleden ontvangen; die familieleden konden extra-voedsel meenemen. Het Rode Kruis werd tot Ommen niet toegelaten.

*

Ook in Ommen zijn enkele Joden opgesloten geweest: twaalf, die deel uitmaakten van de groepen gevangenen en veroordeelden van de Nederlandse justitie die in de zomer en herfst van '42 door het Nederlandse justitiële apparaat zo bereidwillig overgedragen waren ter detinering in een door de bezetter opgericht kamp. Vermoedelijk arriveerden die Joden niet eerder dan de tweede helft van augustus '42. In de eerste helft had men in Ommen namelijk alle beheerders van de Joodse werkkampen (kampen die in januari '42 opgericht waren en waaruit alle bewoners op 2 oktober '42 naar Westerbork zouden worden overgebracht) voor een verplichte 'scholingsweek' ontvangen en uit de beschrijving van die week door een der deelnemers blijkt dat toen nog geen Joden in Ommen aanwezig waren. De beheerders kregen wèl in de bunker een gevangene te zien (een bewaker die vermoedelijk op diefstal betrupt was) die daar opgesloten was,

'naakt, hangende in kettingen. Deze werd ons ten voorbeeld gesteld, voor het geval wij straks niet zouden handelen met de Joden zoals zij dat wensten. Naast de theorie 'hoe Joden te behandelen' en over het z.g. Jodenvraagstuk kregen wij een les over het communisme . . . Diepgrond is niet verder gekomen dan een vunzig verhaal te doen over de hoerereien van Katharina de Grote.'¹

Korte tijd later kon men in het kamp de theorie in praktijk gaan brengen: er kwam een *Judenkommando*. Vermoedelijk gaf Schwier persoonlijk aanwijzingen hoe men de twaalf Joden die er deel van uitmaakten, behandelen moest. Zij werden, gescheiden van de overige gevangenen, in een oude leger-tent ondergebracht en kregen maar eens in de twee of drie dagen enig voed-

¹ H. Hoymann: 'De zwarte week in Erica', a.v., p. 25.